

This document is signed with eSGN

To check its signatures, open this PDF using Adobe Acrobat Reader.
For more information, visit the Adobe Acrobat’s Learn & Support section.

Signature Types

- Signed by a natural person
- Signed by a natural person with a registered profession
- Signed by a legal person or registered organisation

Levels of Electronic Signature

- Simple Electronic Signature
- Advanced Electronic Signature
- Qualified Electronic Signature

G. Gochin

Erbil, 09 October 2026
eIDAS Qualified Electronic Signature

PRAŠYMAS DĖL PARLAMENTINĖS KONTROLĖS IR VALSTYBINIO AUDITO POREIKIO ĮVERTINIMO

Kam	Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui
Nuo	Grant Arthur Gochin, Lietuvos Respublikos pilietis
Data	QES pasirašymo data (pagal kvalifikuoto elektroninio parašo laiko žymą)
Tema	LGRTC istorinių išvadų tikrinimo, tarpusavio peržiūros, taisymo ir kontrolės aplinkos įvertinimas

I. Prašymas ir kompetencija

Prašau Audito komiteto pagal Seimo statuto 49 ir 59¹ straipsniuose nustatytą parlamentinės kontrolės bei valstybinio audito koordinavimo kompetenciją įvertinti, ar Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – Centras arba LGRTC) vidaus kontrolės priemonės, taikomos oficialioms istorinėms išvadoms rengti, tikrinti, skelbti ir taisyti, yra pakankamos valstybės finansuojamai institucijai.

Neprašau Komiteto spręsti istorinių ginčų ar baudžiamosios kaltės. Prašau įvertinti kontrolės sistemą: ar kategoriškai teiginiai prieš paskelbimą tikrinami pagal pirminius šaltinius, ar taikoma nepriklausoma arba kolegiali peržiūra, kaip dokumentuojami pataisymai, kaip užtikrinamas vienodas šaltinių vertinimo standartas ir kas atsako už klaidingų ar teisiškai netikslių formuluočių ištaisymą.

II. Kodėl audito klausimas yra konkretus

2026 m. spalio 2 d. rašte Nr. 55R-951 Centras pripažino, kad skelbdamas „visiško išteisinimo“ formuluotę dėl Ewaldo Bubo nebuvo išnagrinėjęs lemiamo Liubeko teismo sprendimo. Tai nėra vien istorikų nesutarimas dėl interpretacijos: tai patikrinimo kontrolės klausimas – ar kategoriškas procesinis teiginys buvo paskelbtas prieš patikrinant pagrindinį dokumentą.

2020 m. vasario 11 d. Centro atsakymas Nr. 14R taip pat leidžia tikrinti vidinės kontrolės nuoseklumą: tame pačiame dokumente nurodomas Hanso Gewecke apkaltinamasis nuosprendis ir jo vaidmuo getų sistemoje, tačiau vėliau pateikiama platesnė išvada apie Vokietijos teismų „išteisinimą“. Tame pačiame rašte taip pat teigiamai naudojama KGB / NKVD kilmės medžiaga.

2026 m. rugsėjo 24 d. prokuroro nutarimas nėra skundžiamas šiame prašyme. Jis svarbus tik institucinei ribai parodyti: kai ginčijamas LGRTC tekstas baudžiamojo proceso požiūriu laikomas istoriografiniu vertinimu ar specialistų istorikų nuomone, valstybės sistemoje turi būti aišku, kas tikrina tyrimų kokybę, šaltinių patikrą ir taisymo procedūras.

III. Jau pradėti nepriklausomi keliai

Šis prašymas nėra pirmasis kreipimasis. Siekiant išvengti savikontrolės, atskiri klausimai jau pateikti nepriklausomoms institucijoms:

- AR-01 – Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba: užregistruota 2026 m. spalio 9 d. Nr. V5-1531. Vieša pasirašyto dokumento kopija: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AR-01-signed.pdf>

- O-SUPP – Seimo kontrolierių įstaiga: užregistruota 2026 m. spalio 9 d. Nr. P-3369, kaip papildymas prie skundo Nr. 5D-2026/2.1-1655. Vieša kopija: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/O-SUPP-signed.pdf>
- AE-01 – Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai pateiktas QES pasirašytas kompetencijos ir mokslinių tyrimų sąžiningumo prašymas; registracijos patvirtinimas dar negautas. Vieša kopija: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AE-01-signed.pdf>

IV. Prašomi Komiteto veiksmai

- Pradėti parlamentinį klausimo svarstymą dėl LGGRTC istorinių išvadų rengimo, tikrinimo ir taisymo kontrolės aplinkos.
- Paprašyti Centro pateikti jo taikomas pirminių šaltinių patikros, kolegialios / ekspertinės peržiūros, interesų konflikto, klaidų taisymo ir pakartotinio išleidimo taisyklės bei įrodymus, kaip jos taikytos nurodytuose dokumentuose.
- Įvertinti, ar klausimas pagrindžia Valstybės kontrolės veiklos ar atitikties audito poreikį ir, jei taip, pagal Komiteto kompetenciją remti ar inicijuoti atitinkamą valstybinio audito kelią.
- Jeigu nustatoma kontrolės spraga, pateikti rekomendacijas dėl aiškių patikros, peržiūros, taisymo ir viešo atsekamumo reikalavimų.

Šis prašymas sąmoningai neformuluoja išankstinės išvados, kad kontrolės sistema yra neteisėta ar kad konkretus istorinis asmuo yra kaltas. Prašoma patikrinti procesą ir kontrolę pagal neutralius kriterijus.

Priedai / Annexes

Priedas	Dokumentas	Data / nuoroda	Paskirtis
S1	Step 1 registravimo ir pateikimo būklė	2026-10-09	AR-01 Nr. V5-1531; O-SUPP Nr. P-3369; AE-01 pateiktas, registracija laukiama
X-01	LGGRTC atsakymas Nr. 14R	2020-02-11	Tame pačiame dokumente esantys faktai, užsienio procesų apibūdinimas ir šaltinių vertinimas
X-03	LGGRTC atsakymas Nr. 55R-951	2026-10-02	Pripažinimas, kad lemiamas Liubeko teismo sprendimas nebuvo išnagrinėtas; teisinės formulotės patikslinimas
X-20	Prokuroro S. Stulginskio nutarimas	2026-09-24	Atskaitomybės ribos kontekstas: LGGRTC teiginiai baudžiamajame procese traktuoti kaip istorikų vertinimas
X-21	Galiojantis LGGRTC įstatymas ir nuostatai	Galiojantys teisės aktai	Valstybinis statusas ir įstatyme nustatyta mokslinių bei taikomųjų tyrimų funkcija

REQUEST FOR PARLIAMENTARY OVERSIGHT AND ASSESSMENT OF THE NEED FOR STATE AUDIT

To	Audit Committee of the Seimas of the Republic of Lithuania
From	Grant Arthur Gochin, citizen of the Republic of Lithuania
Date	QES signature date (per qualified electronic-signature timestamp)
Subject	Assessment of LGGRTC controls for verification, peer review, correction, and quality assurance

I. Request and authority

I ask the Audit Committee, within the parliamentary-oversight and state-audit coordination powers reflected in Articles 49 and 59¹ of the Seimas Statute, to assess whether the internal controls used by the Lithuanian Genocide and Resistance Research Centre (LGGRTC) to prepare, verify, publish and correct official historical findings are adequate for a state-funded institution.

I do not ask the Committee to decide historical disputes or criminal guilt. I ask it to assess the control system: primary-source verification before categorical publication, independent or collegial review, documentation of corrections, consistency of source standards, and responsibility for correcting inaccurate or legally imprecise formulations.

II. Why the audit question is concrete

In No. 55R-951, registered 2 October 2026, LGGRTC acknowledged that it had not examined the controlling Lübeck judgment when it published a complete-acquittal formulation concerning Ewald Bub. That is not merely a disagreement over historical interpretation; it raises a verification-control question about publication before examination of the controlling record.

LGGRTC's 11 February 2020 response No. 14R also permits a control-consistency inquiry: the same document recites Hans Gewecke's conviction and role in the ghetto system, then states a broader proposition concerning German-court 'exoneration'. The same response also affirmatively uses KGB/NKVD-derived material.

The prosecutor's 24 September 2026 refusal is not challenged here. It is relevant only to the institutional boundary: where contested LGGRTC output is treated in criminal procedure as historiographical assessment or specialist historians' opinion, the state system should identify who is responsible for research-quality controls, source verification and correction procedures.

III. Independent routes already initiated

- AR-01 – Office of the Chief Archivist: registered 9 October 2026 as No. V5-1531. Public signed copy: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AR-01-signed.pdf>
- O-SUPP – Seimas Ombudspersons' Office: registered 9 October 2026 as No. P-3369, supplementing complaint No. 5D-2026/2.1-1655. Public signed copy: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/O-SUPP-signed.pdf>

- AE-01 – QES-signed competence/research-integrity request submitted to the Academic Ethics and Procedures Ombudsperson; registration confirmation remains pending. Public signed copy: <https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AE-01-signed.pdf>

IV. Requested Committee action

- Open parliamentary consideration of LGGRTC's control environment for preparing, verifying and correcting historical findings.
- Request LGGRTC's rules and implementation record for primary-source verification, collegial/expert review, conflict controls, correction and reissuance.
- Assess whether the documented issues justify a performance or compliance audit by the National Audit Office and, if so, support or initiate the appropriate state-audit route within the Committee's competence.
- If a control gap is identified, recommend clear verification, review, correction and public-traceability requirements.

This request deliberately does not presuppose illegality or the guilt of any historical figure. It asks for a neutral examination of process and controls.

Annexes

Annex	Document	Date / reference	Purpose
S1	Step 1 registration and filing status	9 Oct 2026	AR-01 No. V5-1531; O-SUPP No. P-3369; AE-01 submitted, registration pending
X-01	LGGRTC response No. 14R	11 Feb 2020	Same-document facts, characterization of foreign proceedings, and source treatment
X-03	LGGRTC response No. 55R-951	2 Oct 2026	Admission that the controlling Lübeck judgment had not been examined; qualified legal correction
X-20	Prosecutor S. Stulginskis refusal	24 Sep 2026	Accountability-boundary context: LGGRTC propositions treated as historians' assessment in criminal procedure
X-21	Current LGGRTC Act and Regulations	Current law	State status and statutory scientific/applied research function

PRIEDŲ RODYKLĖ / ANNEX INDEX

S-AUD — Seimo Audito komitetas / Seimas Audit Committee

Autentiškas tekstas: lietuvių kalba. English: courtesy translation only.

Priedas	Dokumentas / Document	Galutinio PDF psl.
S1	Step 1 registration and filing status	6
X-01	LGGRTC response No. 14R — excerpt from signed Step 1 filing	7
X-03	LGGRTC response No. 55R-951 — excerpt/full document pages from signed Step 1 filing	8–10
X-20	Prosecutor Stulginskis refusal, 24 Sep 2026 — full annex copy from signed Step 1 filing	11–22
X-21	Current LGGRTC Act and Regulations — statutory excerpt	23

Pastaba: X-01, X-03, X-12, X-14, X-20 ir X-21 pateikiami kaip kopijos / ištraukos iš jau QES pasirašytų Step 1 dokumentų. Pilni pasirašyti šaltiniai viešai prieinami S1 nurodytomis nuorodomis.

PRIEDAS S1 / ANNEX S1

Step 1 registravimo ir pateikimo būklė / Step 1 registration and filing status

Kelias / Track	Būklė / Status	Vieša pasirašyto dokumento kopija / Public signed copy
AR-01	Užregistruota / Registered 2026-10-09, Nr. V5-1531	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AR-01-signed.pdf
O-SUPP	Užregistruota / Registered 2026-10-09, Nr. P-3369; skundo / complaint No. 5D-2026/2.1-1655 papildymas	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/O-SUPP-signed.pdf
AE-01	QES pasirašytas dokumentas pateiktas; registracijos patvirtinimas dar negautas / QES-signed filing submitted; registration confirmation pending	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/AE-01-signed.pdf

Registravimo patvirtinimų turinys / Confirmation text:

AR-01: „Jūsų prašymas gautas ir užregistruotas (reg. Nr. V5-1531, 2026-10-09).“

O-SUPP: „Užregistruota Nr. P-3369, 2026-10-09.“

AE-01: pateikimo įrodymas yra išsiųsto Gmail pranešimo įrašas su QES pasirašytu priedu; atskiros registracijos atsakymo šio priedo sudarymo metu nėra.

PRIEDAS / ANNEX X-01

LGGRTC atsakymas Nr. 14R / LGGRTC response No. 14R

Data / Date	2020-02-11
Nuoroda / Reference	Lietuviškas originalas; LAC-D00117/00118
Paskirtis / Purpose	Gewecke vidinis prieštaravimas; sovietinių šaltinių vertinimas; Pakalniškio klausimas
Vieša nuoroda / Public source	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/05/Atsakymas-Gochinui-i-01-16.pdf

IŠTRAUKA / EXCERPT — visas šaltinis prieinamas pagal nurodytą nuorodą arba pateikiamas paprašius.

Pagrindinis šaltinis: 2020 m. vasario 11 d. LGGRTC atsakymas lietuvių kalba.

Šiame pareiškime naudojami trys dokumento aspektai: (1) tame pačiame rašte aptariama Hanso Gewecke apkaltinamoji bausmė ir vaidmuo getų sistemoje, tačiau vėliau pateikiama platesnė Vokietijos teismų „išteisinimo“ išvada; (2) palankiai naudojama KGB / NKVD medžiaga; (3) atsakoma į Pakalniškio šaltinio patikimumo klausimą.

Priedama kaip šaltinio ištrauka; viešas lietuviškas originalas pateikiamas aukščiau esančioje nuorodoje.

PRIEDAS / ANNEX X-03

LGGRTC atsakymas Nr. 55R-951

Data / Date	Užregistruota 2026-10-02
Nuoroda / Reference	Nr. 55R-951
Paskirtis / Purpose	Pripažinimas, kad lemiamas Liubeko sprendimas nebuvo išnagrinėtas; dalinis teisinės formuluotės patikslinimas
Vieša nuoroda / Public source	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/10/LGGRTC_55R-951_2026-10-02.pdf

Po šio viršelio pateikiamas visas gautas LGGRTC dokumentas su jo elektroninio dokumento metaduomenimis.

LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRAS

Biudžetinė įstaiga, Didžioji g. 17/1, LT-01128 Vilnius tel. (8 5) 231 4139, faks. (8 5) 279 1033, el. p. centras@genocid.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191428780

Grant Gochinui
ggochin@gmail.com

2026-09-29 Nr. 55R-

Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties
komisijos pirmininkui Dariui Jakavičiui
priim@lrs.lt

Į 2026-09-18

DĖL BUVUSIŲ ŠIAULIŲ APYGARDOS VADŲ H. GEWECKE IR E. BUB'Ų BYLŲ

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau - Centras) 2019-12-17 pažymoje „Apie Jono Noreikos (Generolo Vėtros) veiklą antinaciniame pogrindyje“ po teiginiais: „Šiaulių apygardos komisaras Hansas Gewecke, vienas iš Žagarės ir Šiaulių getų iniciatorių ir organizatorių, po karo taip pat teigė tuo metu nesupratęs, kad getai baigsis žydų sunaikinimu. 1969 m. Liubeko (Vokietija) teismas atmetė H. Geweckei ir jo pavaduotojui Evaldui Bubui pateiktus kaltinimus dėl Holokausto; E. Bubas (kurį D. Jasaitis apibūdina kaip rafinuotai žiaurų) buvo visiškai išteisintas, o H. Gewecke nuteistas puspenktų metų kalėti už tai, kad jo nurodymu Šiaulių gete buvo pakartas B. Mazoveckis, paslapčia į getą įsinešęs maisto“, yra nuoroda, kuria remiantis buvo išsakyti šie teiginiai – tai straipsnis, parašytas H. Gewecke ir E. Bub'o teisme dalyvavusio ir prieš juos liudijusio buvusio Šiaulių geto kalinio Leibos Lipšico prisiminimų pagrindu, taip pat buvo remtasi H. Gewecke filmuotu pasakojimu, saugojamu Steven'o Spielberg'o Holokausto liudijimų vaizdo archyve JAV.

Centras nėra ištyręs 1970 metų Liubeko teismo nuosprendžio, nes jis nėra įskaitmenintas, todėl tikėtina, kad teiginys „E. Bub'as buvo visiškai išteisintas“ nėra teisiškai korektiškas, tačiau tai patvirtinti ar paneigti bus galima tik Centrai tiesiogiai susipažinus su teismo nuosprendžiu.

Kita vertus, esminiai teiginiai, kad teismas atmetė H. Geweckei ir jo pavaduotojui E. Bubui pateiktus kaltinimus dėl Holokausto, yra tikslūs, nes platesni kaltinimai dėl Gewecke'o ir Bub'o dalyvavimo Šiaulių žydų persekiojime ir masinėse žudynėse nepasibaigė jų nuteisimu už visą šią veiklą 1941-1944 metais.

Laikinais einantis Generalinio direktoriaus pareigas

dr. Arūnas Bubnys

Dalius Stancikas, +370 612 60604, dalius.stancikas@genocid.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Gyventojų Genocido ir Rezistencijos Tyrimo Centras
Dokumento pavadinimas (antraštė)	SKUNDAS IR PRAŠYMAS DĖL PARLAMENTINĖS KONTROLĖS
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-10-02 Nr. 55R-951
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento adresatas (-ai)	Piliečiai
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Arūnas Bubnys Laikinais einantis generalinio direktoriaus pareigas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-10-01 15:21
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-10-01 15:21
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA-2
Sertifikato galiojimo laikas	2026-02-13 13:35 - 2028-02-13 13:35
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jolita Bernotienė Vyriausioji specialistė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-10-02 09:08
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2022-06-02 10:42 - 2027-06-01 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20260928.6
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2026-10-02)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2026-10-02 nuorašą suformavo Jolita Bernotienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo Dokumentų valdymo sistema „Deka Office“ (2026-10-02)

PRIEDAS / ANNEX X-20

Prokuroro Sergejaus Stulginskio nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą

Data / Date	2026-09-24
Nuoroda / Reference	IBPS-V-2526543-26; medžiaga M-2-01-00074-26
Paskirtis / Purpose	Tik procesinis atskaitomybės ribos kontekstas; prokuroras šiame papildyme neskundžiamas
Vieša nuoroda / Public source	https://static-cdn.toi-media.com/blogs/uploads/2026/09/Prokuroro_nutarimas_atsisakyti_pradeti_IT_with_cover.pdf

Po šio viršelio pateikiamas visas gautas nutarimas su aiškinamuoju identifikavimo viršeliu ir oficialiais metaduomenimis.

NUTARIMAS ATSIŠAKYTI PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ

Prosecutor's decision refusing to initiate a pre-trial investigation - AP-29927 and AP-29972

What this document is

This is the ten-page substantive prosecutorial decision issued on 24 September 2026 by Prosecutor Sergejus Stulginskis of the Criminal Prosecution Department, Office of the Prosecutor General of Lithuania. The decision addresses Grant Arthur Gochin's applications AP-29927 and AP-29972, including allegations concerning LGGRTC publications and actions, and concludes that no pre-trial investigation will be opened. The decision records the refusal under the Lithuanian Code of Criminal Procedure and states that it may be appealed within seven days to a pre-trial investigation judge of the Vilnius City District Court.

Document type	Formal prosecutor's procedural decision
Date	24 September 2026
Official registration no.	IBPS-V-2526543-26
Applications addressed	AP-29927; AP-29972
Investigation material no.	M-2-01-00074-26
Decision	Refusal to initiate a pre-trial investigation
Issued by	Criminal Prosecution Department, Office of the Prosecutor General of Lithuania
Prosecutor	Sergejus Stulginskis

Source / provenance

Received by email from the Office of the Prosecutor General on 24 September 2026. Source Gmail conversation supplied by the recipient:

Gmail source message: WhctKLcMfBhcJTPPlzQRjWmcgDcGzxFwLnMjHXvScvkvH_xfcBJmNSLnQWxGmJfgDwHQFlgL

The original Lithuanian decision, including its official metadata page, begins on the following page. This cover page is explanatory only and is not part of the decision issued by the Lithuanian authorities.

**GENERALINĖS PROKURATŪROS
BAUDŽIAMOJO PERSEKIOJIMO DEPARTAMENTAS**

**NUTARIMAS
ATSISAKYTI PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ**

Data	2026-09-24
Surašymo vieta	Vilnius
Tyrimo medžiagos Nr.	M-2-01-00074-26

Nutarimą priėmė	Prokuroras Sergejus Stulginskis
n u s t a t ė:	
Skundą, pareiškimą, pranešimą pateikęs asmuo	Grant Arthur Gochin 2026 m. rugsėjo 11 d. ir 2026 m. rugsėjo 13 d. pareiškimai.
Nustatytos aplinkybės ir pagrindas, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje gautas Grant Arthur Gochin (toliau - Pareiškėjas) 2026-09-11 pareiškimas „Apie galimai padarytą nusikalstamą veiką“ (registracijos Nr. AP-29927), kuriuo prašoma pradėti ikiteisminį tyrimą dėl Alfredo Rukšėno ir Arūno Bubnio veiksmų, susijusių su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – LGGRTC) 2024 m. birželio 25 d. istorine-archyvine pažyma Nr. 9R-598 (9.6E) (toliau – ir Pažyma), pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 170² straipsnio 1 dalį. Pareiškėjas prašo įvertinti, ar LGGRTC 2024 m. birželio 25 d. istorinės-archyvinės pažymos Nr. 9R-598 (9.6E) parengimas, patvirtinimas ir viešas paskelbimas turi BK 170² straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos požymių ir, esant įstatyme nustatytam pagrindui, pradėti ikiteisminį tyrimą dėl minėtos pažymos rengėjo Alfredo Rukšėno ir ją pasirašiusio Arūno Bubnio individualių veiksmų. Pareiškėjas neteigia, kad nesutikimas su jo istorine interpretacija yra nusikaltimas, tačiau kelia klausimą, ar oficiali valstybės istorinė pažyma, žinodama ir pati atkartodama antisemitinės programos, kolektyvinio teisių atėmimo, išvairo ir turto perėmimo dokumentus, juos sistemaiškai atskyrė ir svėrė taip, kad galėjo būti šiurkščiai sumenkintas pripažintų nacistinės Vokietijos nusikaltimų ir jų vietinių prielaidų bei dalyvių vaidmuo, ir, ar tai buvo padaryta tiesiogine tyčia bei esant kitoms BK 170² straipsnio 1 dalies sąlygoms. Pareiškėjas aptaria atskirus LGGRTC 2024 m. birželio 25 d. istorinės-archyvinės pažymos Nr. 9R-598 (9.6E) teiginius, išvadas, kritikuoja juos, nesutinka su tam tikromis išvadomis, pateikia savo išvadas apie istorinius įvykius. Pareiškėjas pažymėjo, kad Pažyma pasirenka siaurą „kolaboranto“ apibrėžimą, siejamą su tarnyba okupacinėje administracijoje, ir daro kategorišką išvadą: „Tad jis nebuvo kolaborantas.“, nes nėra žinių, jog Berlyne buvęs Škirpa būtų turėjęs ką nors bendro su 1941 m. liepos mėn. VII forte vykdytomis 3020 žydų žmogžudystėmis. Pareiškėjo vertinimu, K. Škirpos fizinė nebūtis Lietuvoje yra reikšminga tiesioginio operacinio dalyvavimo riba, ji savaime neišsprendžia atskirų klausimų dėl organizacinio vadovavimo, propagandos, kolektyvinio teisių atėmimo, išvairo ar turto perėmimo reikšmės. <i>Pradėti ikiteisminį tyrimą atsisakytina.</i> BK 2 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Nusikalstamos veikos sudėties požymiai būtini, kad pavojinga veika būtų pripažinta nusikalstama, o kaltas asmuo patrauktas baudžiamajon atsakomybėn. Jei nėra bent vieno iš požymių, nėra ir nusikalstamos veikos sudėties.	

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau - BPK) 168 straipsnio nuostatas ikiteisminis tyrimas nepradedamas, kai nurodyti faktai apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi arba yra aiškos BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, viena iš kurių - nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių (BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Baudžiamajai atsakomybei atsirasti, būtina nustatyti nusikalstamos veikos sudėtį kaltininko veiksmuose ir pagrįsti ją pakankamais BPK reikalavimus atitinkančiais duomenimis (įrodymais). Kai tokių duomenų nepakanka, ikiteisminį tyrimą atsisakoma pradėti. Todėl, jei nepakanka duomenų, kad asmens veikoje gali būti veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, baudžiamasis procesas negali būti pradedamas, o pradėtas turi būti nedelsiant nutrauktas. Pagal teismų praktiką, ikiteisminis tyrimas turi būti pradėtas vadovaujantis ne subjektyviu situacijos įvertinimu, o esant objektyvioms aplinkybėms, suponuojančioms, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Proceso pradėjimas, nesant tam pagrindo, prieštarautų baudžiamojo proceso paskirčiai.

BK 170² straipsnio 1 dalyje nustatyta baudžiamoji atsakomybė, be kita ko, už viešą pritarimą genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, jų neigimą ar šiurkštų menkinimą. Baudžiamoji atsakomybė už šias veikas kyla tik tuo atveju, kai tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka.

BK 170² straipsnio saugomas objektas – tarptautinės bendruomenės saugomi gėriai, t. y. pagrindinės žmogaus teisės ir laisvės, saugus žmonių egzistavimas be pavojaus jų gyvybei, sveikatai ir laisvei, kuris užtikrinamas draudžiant agresiją, genocidą, nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus. Šis BK straipsnis kriminalizuoja veikas, kuriomis skleidžiamos antidemokratinės idėjos ir dezinformacija, kurstomas smurtas ir neapykanta prieš nukentėjusį nuo genocido, karo nusikaltimų, nusikaltimų žmoniškumui asmenį ar asmenų grupę. Pagal BK 170² straipsnį, neigimu sudaroma tokia situacija, kai nepripažįstami įvykdyti nusikaltimai, atmetant bet kokią jų ar nusikaltimų aukų, žalos buvimo galimybę, savo pasisakymais, viešais pareiškimais netgi prieštaraujant jau įrodytiems faktams. Šiurkštus menkinimas įgyvendinamas siekiu panaikinti istorinę, visuomeninę, tarptautinę genocido, nusikaltimų žmoniškumui ar karo nusikaltimų reikšmę ne tik Lietuvos, bet ir pasaulinei bendruomenei. Tai gali būti padaroma įžūliai iškraipant faktus, kai kuriuos jų nutylint ir pateikiant savąją įvykių versiją, prisidengiant skaitytais šaltiniais, kitų svarbių žmonių kalbomis. Esminę reikšmę turi tai, ar nukrypstantis nuo visuotinai pripažintų istorinių įvykių vertinimo kitoks tų įvykių vertinimas gali būti pripažintas grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu arba viešąją tvarką sutrikdžiusiu agresijos, sunkių ir labai sunkių nusikaltimų viešu neigimu ar šiurkščiu menkinimu.

Sprendžiant, ar pasisakymas peržengė leistinos saviraiškos ribas, būtina vertinti, ar jame buvo tiesioginių ar netiesioginių raginimų pavojingai veikti, neapykantos ar netolerancijos skleidimo, realios žalingų padarinių rizikos, taip pat atsižvelgti į visą politinį, socialinį ir istorinį kontekstą. Baudžiamoji atsakomybė yra viena sunkiausių saviraiškos laisvės ribojimo formų. EŽTT praktikoje pripažįstama, kad sprendžiant dėl teisės į saviraiškos laisvę ribojimo proporcingumo, turi būti atsižvelgiama ir į tai, kad baudžiamojo nuteisimo faktas laikomas viena sunkiausių tokio ribojimo formų, taip pat pažymima, kad *saviraiškos, susijusios su istorinių įvykių vertinimu, srityje, kaip ir kitais atvejais, pripažįstama tam tikros polemikos, kandumo, perdėjimo galimybė, tačiau su sąlyga, kad istorinės diskusijos neperauga į smurto, neapykantos ar netolerancijos kurstymą (byla Perincek prieš Šveicariją)*. Be to, Teismų praktikoje ir Konstitucinėje jurisprudencijoje yra išaiškinta, kad nusikalstama veika turi ne tik formaliai atitikti baudžiamajame įstatyme nustatytos nusikaltimo sudėties požymius, bet ir būti pavojinga. Baudžiamoji atsakomybė demokratinėje visuomenėje turi būti suvokiama kaip kraštutinė, paskutinė priemonė (*lot. ultima ratio*), naudojama saugomų teisinių gėrių, vertybių apsaugai tais atvejais, kai švelnesnėmis priemonėmis tų pačių tikslų negalima pasiekti.

Nagrinėjama atveju Pareiškėjas prašo įvertinti, ar LGGRTC 2024 m. birželio 25 d. istorinės-archyvinės pažymos Nr. 9R-598 (9.6E) „Dėl Kazio Škirpos asmenybės“ parengimas, patvirtinimas ir viešas paskelbimas turi BK 170² straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos požymių.

Susipažinus su minėta Pažyma, nustatyta, kad šioje istorinėje-archyvinėje pažymoje, kuria, vykdant LGGRTC įstatymų deleguotas funkcijas, savo kompetencijos ribose parengė LGGRTC istorikas Dr. Alfredas Rukšėnas ir pasirašė LGGRTC generalinis direktorius Dr. Arūnas Bubnys, pripažįstant, kad nacistinės Vokietijos okupacijos Lietuvoje metu buvo vykdomi genocido nusikaltimai ir kiti nusikaltimai žmoniškumui, remiantis pažymoje nurodytais archyviniais ir kitas šaltiniais, pateikti duomenys apie Kazį Škirpą, jo asmenybę ir veiklos istoriografinis (ne teisinis) vertinimas. Pažyma parengta prašant Viešųjų objektų atitikties totalitarinių, autoritarinių režimų ir jų ideologijų propagavimo juose draudimui vertinimo tarpinstitucinei komisijai. Pažymoje pateiktos ir aptartos įvairios istorikų nuomonės ir skirtingi K. Škirpos kaip istorinės asmenybės vertinimai (<<...Kazys Škirpa kaip istorinė asmenybė visuomenėje *nepasižymi vienareikšmiškais vertinimais*. *Vieni mano*, kad jis buvo laisvės kovų dalyvis, patriotas, kurio veikla buvo nepriekaištinga. *Kiti mano*, kad jis buvo laisvės kovų dalyvis, tačiau jo veikla turėjo ir tamsiąją pusę, t. y. būta antisemitizmo, bendradarbiavimo su nacių Vokietija. *Taip pat yra tokių, kurie K. Škirpą vertina tik neigiamai....>>*, <<...*Dalis žmonių K Škirpą vertina kritiškai dėl to, kad jo vadovaujamo Berlyno LAF'o organizacijos veikloje būta antisemitizmo apraiškų...>>*, <<...Istorinė literatūroje teigiama...>>, <<...*Atskiri asmenys yra išsakę nuomonę, kad K. Škirpa yra nacių kolaborantas. Istorikas Vytautas Tininis teigia, kad...>>*, <<...*kritiškai nusistatę asmenys yra pareiškę nuomonę, kad...>>* ir kt.). Taip pat Pažymoje yra pateikta ir Pažymos rengėjų kaip istorikų argumentuota, remiantis archyviniais- istoriniais šaltiniais, nuomonė apie tam tikrus istorinius faktus ir K. Škirpos veiklos epizodus, tarp jų ir nacistinei Vokietijai okupavus Lietuvą 1941 metais (<<...Berlyno LAF'o organizacijos dokumentų tekstuose sutinkami antisemitiniais *teiginiais leidžia manyti, kad....>>*, <<...*Toks vertinimas laikytinas abejotinu dėl šių aplinkybių...>>*, <<...Nėra žinių apie tai, kad ką nors bendro su šiomis žudynėmis būtų turėjęs tuo metu Berlyne gyvenęs plk. Kazys Škirpa. Kauno TDA batalionas negali būti siejamas su 1941 m. rugpjūčio–lapkričio mėnesiais Kauno IV, IX fortuose ir provincijos vietovėse K. Jėgerio organizuotomis masinio naikinimo operacijomis, nes...>>, <<...*Manome, kad planuojamos pakabinti lentos užrašas atspindi teisingą informaciją apie K. Škirpą gyvenimą...>>* ir kt.), kuri (nuomonė) yra susijusi išimtinai tik su K. Škirpos tam tikrų gyvenimo etapų ir veiksmų vertinimų, ir pateikiama kaip specialistų (istorikų) nuomonė, tačiau nėra susijusį su pripažintų genocido ir kitų nusikaltimų žmoniškumui ar karo nusikaltimų viešų nepripažinimu, jų neigimu ar menkinimu arba viešu pritarimu jiems.

Taigi, įvertinus Pažymos visą turinį (visumą), ne atskirus jos teiginius, priešingai nei nurodo Pareiškėjas, nėra jokio teisinio pagrindo išvadai, kad Pažymos rengėjai galimai siekė tyčia (tiesiogiai ar netiesiogiai) sukurti netikrą istorinį naratyvą, iškraipyti istorinius faktus, vienus nutylinti, kitus nepagrįstai hiperbolizuojant ir suteikiant jiems kitokią turinį, ir pateikti reikšmingų ir įrodytų aplinkybių, tokių kaip genocidas ir kiti nusikaltimai žmoniškumui ar karo nusikaltimai, jų mastas ir padariniai, už jų vykdymą atsakingi asmenys, neigimą, kuris teisine prasme galėtų būti vertinamas kaip neabejotinas viešas pritarimas pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, jų neigimas ar šiurkštus menkinimas BK 170² straipsnio 1 dalies prasme.

Akcentuojamos Pažymos turinys, įvertinus jos turinį, kontekstą, nesant joje tiesioginio ar netiesioginio grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu pateikto viešo pritarimo genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, jų neigimo ar šiurkštaus menkinimo, teisine prasme negali būti vertinamas kaip atitinkantys BK 170² straipsnio 1 dalyje

įtvirtintos nusikaltimo sudėties požymius. Nesant asmens veiksmuose BK 170² straipsnio 1 dalyje numatyto nusikaltimo sudėties būtinų objektyviosios ir subjektyviosios pusės požymių, ikiteisminis tyrimas pagal BK 170² straipsnio 1 dalį nepradėtinas, nes nepadaryta veika, turinti šio nusikaltimo požymių (BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

Vien tik Pareiškėjo subjektyvi nuomonė, subjektyvus istorinių įvykių, asmenų veiksmų minėtame istoriniame laikotarpyje vertinimas, nesutikimas su Istorinę-archyvinę pažymą parengusių asmenų tam tikromis išvadomis apie K. Škyrpos asmenybę ir jo veiklos vertinimu, Pareiškėjo kritiškas Pažymos turinio ir joje padarytų išvadų vertinimas, nesant Pažymoje konkrečių pareiškimų, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai viešai pritariama genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui ar karo nusikaltimams, nesant jų neigimo ar šiurkštaus menkinimo, negali būti pakankamu pagrindu pagrįstai manyti, kad veikoje gali būti nusikalstamos veikos požymių ir pradėti ikiteisminį tyrimą.

Kaip minėta, pagal teismų praktiką, ikiteisminis tyrimas turi būti pradėtas vadovaujantis ne subjektyviu situacijos įvertinimu, o esant objektyvioms aplinkybėms, suponuojančioms, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Tokių aplinkybių nagrinėjamu atveju nenustatyta.

Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje gautas dar vienas Grant Arthur Gochin 2026-09-13 pareiškimas apie galimai padarytas nusikalstamas veikas „Dėl LGGRTC 2026 m. rugpjūčio 26 d. selektyvios korekcijos, tęstinio Juozo Ambrazevičiaus-Brazaičio „reabilitacijos“ teiginio ir galimo oficialios informacijos iškraipymo“ (registracijos Nr. AP-29972), kuriuo Pareiškėjas prašo pradėti ikiteisminį tyrimą dėl 2026 m. veiksmų, pirmiausia pagal BK 170² straipsnio 1 dalį, ir kartu įvertinti BK 228, alternatyviai BK 229, faktinėms prielaidoms pasitvirtinus BK 300, BK 154, BK 235 ir BK 236 straipsnių taikymą bei BK 24 straipsnyje nustatytas bendrininkavimo taisykles. Pareiškėjas pažymėjo, kad šio pareiškimo faktinis centras nėra 2018-2019 publikacijų apskundimas (Pastaba. Minėtais metais Pareiškėjas kreipėsi į prokuratūrą, prašydamas pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 170² straipsnio 1 dalį, nurodęs, kad LGGRTC nuo 2018 m. viešai publikuoja tikrovės neatitinkančius teiginius, susijusius su Lietuvos laikinosios vyriausybės vykdančiuoju ministru pirmininku Juozu Ambrazevičiumi - Brazaičiu, nurodant, kad šis buvo išteisintas ir reabilituotas JAV politinėse ir teisėsaugos institucijose bei pažymint, kad LGGRTC viešai užstoja bei aukština šį asmenį, menkina jo nusikalstamus veiksmus Lietuvos piliečių atžvilgiu, nes, Pareiškėjo vertinimu, J. Ambrazevičius-Brazaitis 1941-06-23 - 1941-08-05 vadovavo Lietuvos laikinajai vyriausybei, tuo metu buvo įkurtas sukarintas policijos batalionas (Tautinio darbo apsauga), bei Kaune buvo įkurtas VII fortas, kuriame minėtas dalinys aktyviai dalyvavo nužudant 5000 žydų. Dėl pareiškimų buvo priimti prokuroro nutarimai atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (IBPS medžiagos Nr. M-2-02-01142-19, M-2-02-01123-18). 2026-09-13 pareiškime Pareiškėjas nurodė, kad nagrinėjamu atveju pareiškimo objektas yra konkretūs 2026 m. valstybės institucijų ir fizinių asmenų veiksmai po to, kai teisinė ir faktinė klaida dėl tariamos JAV „reabilitacijos“ jau buvo aiškiai identifikuota. Ankstesniuose 2018–2019 m. pareiškimuose buvo ginčijama LGGRTC tuomet viešai skelbta išvada, kad JAV institucijos Brazaitį išteisino ar reabilitavo. Paaikškėjo nauji faktai, kurių negalėjo būti ankstesniuose medžiagos:

- 2026 m. kovo 20 d. JAV Atstovų Rūmų narys Brad Sherman dar kartą oficialiai kreipėsi į Lietuvos atstovus dėl tariamos Brazaičio „visiškos reabilitacijos / išteisinimo“ formuluotės ir jos pagrindo;

- 2026 m. gegužės 12 d. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų viceministras V. Verbickas, remdamasis LGGRTC pateikta informacija, pripažino, jog JAV atliktas administracinis tyrimo nutraukimas / deaktyvavimas nėra formalus teismo išteisinimas pagal JAV teisę;

- 2026 m. rugpjūčio 26 d. LGGRTC realiai redagavo vieną savo viešo teksto sakinį ir

pažymėjo korekciją „pataisyta 2026 08 26“;

- 2026 m. rugsėjo 13 d. pareiškėjo padarytoje ir viešai TOI infrastruktūroje išsaugotoje puslapio Nr. 3058 ekrano kopijoje po 2026 m. rugpjūčio 26 d. selektyvios korekcijos tebėra ankstesnis teiginys, kad Brazaitis buvo „reabilituotas JAV teisingumo ministerijos“; tą pačią dieną išsaugotoje puslapio Nr. 2969 ekrano kopijoje tebėra kategoriškas teiginys „jis reabilituotas JAV Teisingumo ministerijos“.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad LGGRTC publikacijoje „Genocido tyrimo centras nepasiduos vulgariam spaudimui“ ginčą dėl Brazaičio aiškiai susieja su platesniu Holokausto atsakomybės pasakojimu. Publikacijoje teigiama, kad oponentai kaltina Centrą istorijos klastojimu, o Centras savo ruožtu Pareiškėjo ir kitų kritikų teiginius pristato kaip netiesą ir kontekstualizuoja juos teiginiu, jog tebebandoma vokiečių nusikaltimus suversti lietuviams ir Laikinąją Vyriausybę padaryti atsakingą už Holokaustą Lietuvoje. Toje pačioje publikacijoje prieš koreguotą sakinį iki šiol išlieka teiginys, kad Juozo Ambrazevičiaus-Brazaičio veikla buvo išsamiai tirta ir „jis reabilituotas JAV teisingumo ministerijos“. Kritikai apibūdinami kaip užsispyrusiai teigiantys, kad jis neva nereabilituotas ir kad Centras neva „sąmoningai meluoja“. Tačiau vėlesnį to paties teksto sakinį LGGRTC 2026 m. rugpjūčio 26 d. aktyviai pakeitė: ankstesnę formuluotę, kad Brazaitis ir Šlepetys buvo „reabilituoti (išbraukti iš įtariamųjų sąrašo)“, pakeitė formuluote, kad jie „buvo išbraukti iš įtariamųjų sąrašo (pataisyta 2026 08 26)“. Pareiškėjas prašo vertinti 2026 m. veiksmus, jų autorius ir jų subjektyviąją pusę pagal 2026 m. egzistuojantį įrodymų ir jurisprudencijos rinkinį, ar 2026 m. selektyvi redakcija (korekcija) ir likęs kategoriškas teiginys nėra reikšmingų atsakomybės aplinkybių iškraipymas BK 170² straipsnio prasme.

Pareiškėjas prašo patikrinti ar asmenys, turėję administracinius ar oficialius įgaliojimus LGGRTC, po aiškaus faktinio ir teisinio informavimo sąmoningai panaudojo valstybės institucijos autoritetą, interneto infrastruktūrą ir oficialią komunikaciją tikrovės neatitinkančiam JAV „reabilitacijos“ statusui išlaikyti ar persiųsti kitoms valstybės ir tarptautinėms institucijoms, t. y. ar nėra asmenų veiksmuose BK 228, 229, 300 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų požymių.

Be to, Pareiškėjas nurodė, kad LGGRTC interneto svetainėje (puslapyje Nr. 2969) apie jį viešai teigiama, kad Pareiškėjo tyrimų esmė – bandymas įrodyti, jog Holokaustą pradėjo ne naciai, o lietuviai, ir kad Pareiškėjo tyrime, nepateikiant svarių įrodymų, „galimai pažeidžiant LR Konstituciją ir LR Baudžiamąjį kodeksą“, kaltinama daug asmenų. Puslapis Nr. 3058 teigia, kad Pareiškėjo sukurtas judėjimas remiasi principu, jog daug kartų pakartota netiesa galiausiai bus priimta už tiesą, ir Pareiškėjo tyrimų teiginius susieja su platesne netiesos, šmeižimo ir grasinimų Centrai kampanija. Prašo įvertinti, ar tokiais veiksmais jo atžvilgiu nepadaryta nusikalstama veika, numatyta BK 154 straipsnyje. Taip pat prašo nustatyti, ar LGGRTC ar jo darbuotojai kompetentingai institucijai apskritai pateikė konkretų skundą, pareiškimą ar pranešimą apie Pareiškėjo tariamą nusikalstamą veiką, ir įvertinti skundų autoriaus veiksmus BK 235 ir 236 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų požymių prasme.

Pradėti ikiteisminį tyrimą atsisakytina.

Iš esmės Pareiškėjas prašo pradėti ikiteisminį tyrimą dėl LGGRTC atstovų veiksmų, kurie, pasak Pareiškėjo, turėdami informacijos apie tai, kad JAV atlikto administracinio tyrimo nutraukimas Juozu Ambrazevičiaus – Brazaičio atžvilgiu nėra formalus teismo išteisinimas pagal JAV teisę, tinkamai neištaisė savo viešose publikacijose (LGGRTC internetinėje svetainėje) ankstesnius teiginius, kad minėtas asmuo JAV institucijų buvo „išteisintas“ ir „reabilituotas“, t. y. nepagrįstai paliko formuluotę „reabilituotas“. Pareiškėjo vertinimu, tokie veiksmai gali turėti BK 170² straipsnio 1 dalyje, BK 300, 228, 229 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų požymius.

Susipažinus su Pareiškėjo pateiktais duomenimis (pagal pareiškime nurodytas interneto

nuorodas) ir juos išanalizavus, matyti, kad LGGRTC specialistai, vykdydami Centrai pavestas funkcijas, publikavo istorinius-archyvinius tyrimus, susijusius su Lietuvos laikinosios vyriausybės vykdančiuoju ministru pirmininku Juozu Ambrazevičiumi - Brazaičiu, kuriuose, kaip teigia Pareiškėjas, ankstesniais metais nurodydavo, kad šis buvo išteisintas ir reabilituotas JAV institucijų. Tačiau patikrinus LGGRTC svetainėje esančią informaciją, nustatyta, kad publikacijoje „Genocido tyrimo centras nepasiduos vulgariam spaudimui“ LGGRTC išdėstė savo nuomonę (vertinimą) dėl Centrai mestų kaltinimų galimai klastojant istorinius įvykius, t. y. kad LGGRTC teigia, jog J. Ambrazevičius-Brazaitis reabilituotas JAV teisingumo ministerijos: <<... Tai kaltinimas, neva Centras „savanaudiškais arba politiniais tikslais klastoja istoriją“ (G .A. Gochino ir A. Vinokuro leksika), teigdamas, jog Laikinosios Vyriausybės ministro pirmininko Juozo Ambrazevičiaus-Brazaičio veikla 1974 m. JAV Kongreso prašymu buvo išsamiai tirta ir jis reabilituotas JAV teisingumo ministerijos...>> bei pakoregavo ankstesnes formuluotes pataisydamas (patikslindamas) jas, nurodant, kad J. Ambrazevičius-Brazaitis po JAV atlikto tyrimo buvo išbrauktas iš įtariamųjų sąrašo, t. y. aiškiai pašalino teiginį, kad asmuo buvo „reabilituotas“: <<...Todėl Centras dar kartą viešai akcentuoja: dėl šių kaltinimų 1974 m. JAV Kongreso prašymu buvo tirta Lietuvos laikinosios vyriausybės vadovo Juozo Ambrazevičiaus-Brazaičio ir šios vyriausybės vidaus reikalų ministro Jono Šlepečio veikla ir po išsamaus tyrimo jie buvo išbraukti iš įtariamųjų sąrašo (pataisyta 2026 08 26), nes jų veikloje nebuvo rasta nusikaltimo įrodymų. Tai akivaizdžiai liudija šie JAV institucijų dokumentai...>>. (<https://www.genocid.lt/centras/lt/3058/a/>). Taigi LGGRTC patikslino ir paaiškino savo poziciją dėl Pareiškėjo nurodytų aplinkybių. Pažymėtina, kad LGGRTC specialistai savo publikacijose pateikia savo kaip istorikų (ne teisininkų) tam tikras išvadas apie istorinius įvykius ir juose dalyvavusius asmenis.

Jokių objektyvių duomenų, kad LGGRTC publikacijose ir viešojoje diskusijoje (polemikoje) dėl Pareiškėjo minėtų aplinkybių būtų tyčia bei kryptingai atlikę kokius nors veiksmus, siekdamas neigti ar menkinti nacistinės Vokietijos okupacijos Lietuvoje metu vykdytus Lietuvos Respublikos teritorijoje genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui prieš Lietuvos Respublikos gyventojus, bei tiesiogiai ar netiesiogiai neigė ar šiurkščiai menkino Lietuvos Respublikos ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintus genocido at kitus nusikaltimus žmoniškumui (J. Ambrazevičiaus-Brazaičio atžvilgių tokių įsiteisėjusių teismų sprendimų nėra), nenustatyta, todėl nėra pagrindo Pareiškėjo nurodytą veiką vertinti kaip padaryta siekiant (turint tikslą) viešai pritarti genocido ir kitiems nusikaltimams žmoniškumui ar karo nusikaltimams, juos neigti arba šiurkščiai menkinti, kaip tai apibrėžta baudžiamajame įstatyme, bei nėra pagrindo veiką vertinti kaip užtraukiančią baudžiamąją atsakomybę pagal BK 170² straipsnio 1 dalį.

Nesant veikoje BK 170² straipsnio 1 dalyje numatyto nusikaltimo sudėties būtinų objektyviosios ir subjektyviosios pusės požymių, ikiteisminis tyrimas pagal BK 170² straipsnio 1 dalį nepradėtinas, nes nepadaryta veika, turinti šio nusikaltimo požymių (BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Visiškai nepagrįstai Pareiškėjas sieja publikacijų, jo nuomone, netinkama (selektyvų) pataisymą (koregavimą) su nusikalstamos veikos, numatytos BK 170² straipsnio 1 dalyje, požymių buvimu asmenų (LGGRTC darbuotojų) veikoje. Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas prašymą pradėti ikiteisminį tyrimą grindžia išimtina savo subjektyvia nuomone.

Atsižvelgiant į motyvus, išdėstytus aptariant Pareiškėjo nurodytas aplinkybes ir asmenų veiksmus BK 170² straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos požymių aspektu, akivaizdu, kad nėra jokio nei faktinio, nei teisinio pagrindo veiką vertinti kaip galimai turinčią nusikaltimų, numatytų BK 300, 228, 229 straipsniuose, požymių, todėl ikiteisminį tyrimą pagal šiuos BK straipsnius atsisakytina pradėti vadovaujantis BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytu pagrindu (nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių).

BK 154 straipsnio 1 dalis nustato atsakomybę tam, kas per visuomenės informavimo

priemonę paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį ar pakirsti pasitikėjimą juo, arba šmeižė asmenį, neva šis padarė tyčinį nusikaltimą.

Šmeižimas yra tyčinis nusikaltimas, kurio objektas – žmogaus garbė ir orumas. Asmens garbė ir orumas, privataus gyvenimo neliečiamumas, teisė turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas yra žmogaus konstitucinės teisės (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 21, 22, 25, 44 straipsniai). Šios konstitucinės nuostatos apibrėžia, viena vertus, teisę į saviraiškos laisvę, antra vertus, žmogaus teisę į garbę ir orumą, privataus gyvenimo neliečiamumą. Pagal objektyviuosius požymius šmeižimu laikomas tikrovės neatitinkančios informacijos apie žmogų, galinčios paniekinti ar pažeminti tą asmenį ar pakirsti pasitikėjimą juo, paskleidimas. Tikrovės neatitinkanti, galinti paniekinti ar pažeminti asmenį informacija – tai žmogų diskredituojančios prasimanytos ar klaidingos žinios. Teismų praktikoje apibrėžiant šmeižimo sąvokos turinį įtvirtinta, kad paskleisdamas informaciją kaltininkas turi suvokti, kad jo skleidžiamos žinios neatitinka tikrovės ir gali paniekinti ar pažeminti asmenį, pakirsti pasitikėjimą juo. Nuomonė apie tam tikrą informaciją – tai faktų ir duomenų vertinimas, požiūris, todėl nuomonė nelaikoma žinia, jei pareikšta nuomone nepaskleidžiama nauja informacija. Kvalifikuojant veiką pagal BK 154 straipsnį privaloma nustatyti ne tik tai, kad buvo paskleista tikrovės neatitinkanti informacija, kuri žemina kito asmens garbę ir orumą, bet ir tai, kad kaltininkas suvokė tokias šios informacijos savybes (neatitiktį tikrovei ir žeminantį pobūdį) ir norėjo taip veikti, siekė paskleisti būtent tokią informaciją (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-57/2015, 2K-451-895/2016, 2K-198-697/2020, Nr. 2K-253-458/2020).

Susipažinus su nagrinėjamame pareiškime nurodytą LGGRTC internetinėje svetainėje esančių publikacijų (puslapiuose Nr. 2969 ir Nr. 3058) „Dėl informacijos pateikimo“ (<https://www.genocid.lt/centras/lt/2969/a/>) ir „Genocido tyrimo centras nepasiduos vulgariam spaudimui“ (<https://www.genocid.lt/centras/lt/3058/a/>) turiniu ir jose esančiais teiginiais, matyti, kad viešojoje erdvėje vyko diskusija (polemka) tarp LGGRTC centro atstovų ir jų oponentų, tarp jų Pareiškėjo, dėl LGGRTC istoriografinių tyrimų išvadų, kuriose (minėtose publikacijose) LGGRTC, atsakydamas į kritiką dėl jų publikacijų ir pavartotų jose terminų vertinimo, pateikė savo nuomonę apie LGGRTC oponentų kritiką ir jos pagrįstumą. Įvertinus publikacijų turinį, jų tekstinę ir lengvistinę išraišką, akivaizdu, kad nėra pagrindo spręsti, jog LGGRTC siekė tyčia paskleisti tikrovės neatitinkančią informaciją apie Pareiškėją, galinčią paniekinti ar pažeminti jį ar pakirsti pasitikėjimą juo, bet pateikė savo nuomonę apie oponentų kritikos (pozicijos) pagrįstumą, kuri neturi konstatuojamojo pobūdžio teiginių (tik vertinamojo pobūdžio), kuriais būtų skleidžiamos žmogų diskredituojančios prasimanytos ar klaidingos žinios. Tokio pobūdžio nuomonės paskleidimas negali būti vertinamas kaip tikrovės neatitinkančios informacijos apie žmogų, galinčios paniekinti ar pažeminti tą asmenį ar pakirsti pasitikėjimą juo, paskleidimas BK 154 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos požymių prasme, ir suteiktų teisinį pagrindą pradėti baudžiamąjį procesą bei taikyti baudžiamąją atsakomybę.

Įvertinus pirmiau aptartas aplinkybes, darytina išvada, kad ikiteisminį tyrimą pagal BK 154 straipsnio 1 dalį atsisakytina pradėti vadovaujantis BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytu pagrindu (nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamąjo nusižengimo požymių).

Savo asmeninę teisę į garbę ir orumą Pareiškėjas gali ginti civilinio proceso tvarka pareikšdamas civilinį ieškinį teisme, pareikalaudamas paneigti paskleistus duomenis, jo nuomone, žeminančius jo garbę ir orumą, taip pat atlyginti turtinę ir neturtinę žalą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsnis).

Pareiškėjo prašymas pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 235 straipsnį ir 236 straipsnį netenkintinas ir pradėti ikiteisminį tyrimą atsisakytina, nes nėra jokių objektyvių duomenų apie tai, kad LGGRTC ar jo darbuotojai kompetentingai institucijai būtų pateikę skundą, pareiškimą,

pranešimą apie Pareiškėjo galimai padarytą nusikalstamą veiką ir jo atžvilgiu pradėtą baudžiamąjį procesą, t. y. nėra faktinių duomenų, kad buvo atlikti veiksmai, galimai turintys BK 235, 236 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų požymius. Tokių duomenų ir faktų nenurodė ir pats Pareiškėjas, kuris, kaip galima suprasti iš pareiškimo turinio, tokių duomenų ir neturi. Ikiteisminio tyrimo pradėjimas negali būti grindžiamas abejonių išsklaidymo, prielaidų, spėjimų patvirtinimo ar paneigimo pagrindu. Ikiteisminį tyrimą atsisakytina pradėti vadovaujantis BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytu pagrindu (nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymius).

Nesant pagrindo konstatuoti, kad abejuose pareiškimuose nurodytose veikose gali būti BK numatytų nusikalstamų veikų požymiai, nėra pagrindo atlikti Pareiškėjo pareiškimuose minimus patikslinimo veiksmus.

Ikiteisminis tyrimas gali būti pradėtas tik nustačius konkrečius nusikalstamos veikos požymius. Ikiteisminio tyrimo pradėjimas negali būti grindžiamas abejonių išsklaidymo, prielaidų, spėjimų patvirtinimo ar paneigimo pagrindu. Baudžiamasis procesas yra išimtinio pobūdžio priemonė, todėl, be kita ko, atsižvelgiant ir į protingumo, proporcingumo bei kitų bendrųjų teisės principų nuostatas, procesas turi būti pradėdamas tik esant pakankamam pagrindui. Baudžiamasis procesas turi prasmę tik tuomet, kai jį inicijuojant ir tęsiant yra manoma, kad bus išaiškinta nusikalstama veika ir ją padariusiam asmeniui bus pritaikyta baudžiamajame įstatyme numatyta sankcija. Šiuo atveju to nėra. Atliekant ikiteisminį tyrimą nustatinėjamos tik tos aplinkybės, kurios yra reikšmingos tiriant nusikalstamas veikas, o ne visos pareiškėjui abejones keliančios aplinkybės.

Apibendrinus išdėstytas faktines aplinkybes ir teisinius argumentus, konstatuotina, kad nenustatyta duomenų, kurie leistų Dr. Alfredo Rukšėno ir Dr. Arūno Bubnio ar kitų asmenų veikas vertinti kaip galimai užtraukiančias baudžiamąją atsakomybę, nes nenustatyti BK 170² straipsnyje, 300 straipsnyje, 228 straipsnyje, 229 straipsnyje, 154 straipsnyje, 235 straipsnyje, 236 straipsnyje ar kitų baudžiamajame įstatyme numatytų nusikalstamų veikų požymiai, kurie yra būtini, kad veika būtų pripažinta nusikalstama, o kaltas asmuo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, todėl ikiteisminį tyrimą pradėti atsisakytina vadovaujantis BPK 3 straipsnio 1 dalies 1 punktu.

Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3 str. 1 d. 1 p., 168 str., n u t a r i a atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

Veika, dėl kurios atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą	Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170-2 straipsnis, 300 straipsnis, 228 straipsnis, 229 straipsnis, 154 straipsnis, 235 straipsnis, 236 straipsnis ir kitos BK numatytos nusikalstamos veikos.
Nustatytas administracinis teisės pažeidimas ar kituose teisės aktuose numatytas nusižengimas	
Nustatyto administracinio ar kito teisės pažeidimo medžiagą nutarta perduoti	
Kiti sprendimai, susiję su atsisakymu pradėti ikiteisminį tyrimą	
Nutarimo nuorašą	Pareiškėjui Grant Arthur Gochin

nutarta išsiųsti			
Nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 168 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka per 7 dienas Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui.			
Nutarimą priėmė	Prokuroras	Sergejus Stulginskis	

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamentas 288603320, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti IT
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-09-24 Nr. IBPS-V-2526543-26
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-02-04 16:07:46 iki 2028-02-04 16:07:46. Veiksmą atliko 2026-09-24 11:23:29 (GMT+03:00) Sergejus Stulginskis, Prokuroras, Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamentas "Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-02-04 16:07:46 iki 2028-02-04 16:07:46. Veiksmą atliko 2026-09-24 11:23:30 (GMT+03:00) Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	IBPS sistema, versija 1.4.5
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2026-09-24 11:45:39)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir jį atspausdinęs darbuotojas	Nuorašą suformavo IBPS sistema 2026-09-24 11:45:39
Medžiagos Nr.	M-2-01-00074-26

PRIEDAS / ANNEX X-21

Galiojantis LGGRTC įstatymas ir nuostatai

Data / Date	Galiojantys nuo 2024-10-01
Nuoroda / Reference	LGGRTC įstatymo 2–4 straipsniai; Seimo nutarimas Nr. XIV-2987
Paskirtis / Purpose	Valstybinis Centro statusas ir įstatyme nustatyta mokslinių / taikomųjų tyrimų funkcija

IŠTRAUKA / EXCERPT — visas šaltinis prieinamas pagal nurodytą nuorodą arba pateikiamas paprašius.

IŠTRAUKA. 2 straipsnio 1 dalyje Centras apibrėžiamas kaip valstybės biudžetinė įstaiga, okupacinių režimų nusikaltimus vertinanti pasitelkdama mokslinius ir taikomuosius tyrimus.

3 straipsnyje Centro paskirtis siejama su moksliniais ir taikomaisiais tyrimais; 4 straipsnyje nustatomos mokslinių tyrimų ir sklaidos funkcijos.

Įstatymo tekstas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.40706/asr>

Nuostatai (Seimo nutarimas Nr. XIV-2987):

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d903f6c27bfe11ef84ff9693ecd03ff5>